

*Fleninge Släkt- och Bygdeförening
Verksamhets Berättelse och Krönika
2003*

UTDRAG UR FLENINGE SLÄKT- OCH BYGDEFÖRENINGENS RÄKENSKAPER FÖR ÅR 2002

Ingående balanskonto

Fondmedel	15 000,00	Postgiro	12 063,32
Reservfond	48 649,19	Bank o Roburfond	245 231,42
Kapital	202 020,55	Muséebyggn. 47:1	5 020,00
		Inventarier	20,00
		Kassa	3 335,00
	265 669,74		265 669,74

Vinst & förlust konto

Mölla:	Försäkr.	4 816,00	Årsavgift 29.350:-	
"	Underhåll	1 469,00	- 10 % till reservfond	26 415,00
Muséet 47:1	Försäkr.	2 882,00	Fondmedel ränta	15,06
"	Underhåll	49 922,00	Roburfond avkastn.	11 375,30
Möllan	El	3 665,00	Dagbok ränta	102,51
Muséet	El	9 531,00	Gåvor	16 931,00
Vatten och renhållning		3 370,00	Hyra	18 300,00
Föreningsomkostn.		14 783,50	Diverse inkomster	41 437,00
Kapital		24 137,37		
		114 575,87		114 575,87

Utgående balanskonto

Postgiro	25 764,95	Fondmedel	15 000,00
Bank o Ruburfond	260 277,66	Reservfond	51 584,19
Muséebyggn. 47:1	5 020,00	Kapital	226 157,92
Inventarier	20,00		
Kassa	1 659,50		
	292 742,11		292 742,11

Ur stiftelsen Sofie och Magnus Nilssons Minnesfond har kronor 200, utdelats till en person, samt anslagits kronor 250, till gravunderhåll av Magnus Nilssons familjegrav. På stiftelsens konto på Föreningssparbanken, inestod vid årets slut kronor 97.373,58.

Fleninge januari 2003

Sten Kemo *Stig Nilsson*
Therese Persson *Siv Magnusson*
[Signature]

Verksamhetsberättelse 2002

Föreningens medlemsantal är som föregående verksamhetsår ca 400.

Årsmötet hölls den 2 mars i Strövelstorps bygdegård, där stadgeenliga val och ärenden förekom.

Val av styrelse:

Ordförande Lars Nilsson

Övriga styrelseledamöter: Siw Magnusson, Thorsten Persson, Ingrid Erlandsson och Stig Håkansson.

Suppleanter Eva Fagerberg, Lars Falk och Christer Blomqvist.

Val till museikommitté:

Evy Persson, Olle Olofsson, Arne Blom och Anna Magnusson.

Nyval Gunilla Holmberg

Övriga ledamöter: Torsten Nilsson, Sune Andreasson och Per Gustavsson.

Val av revisorer

Carl Johan Bernhold och Gunvor Lindqvist

Suppleanter: Anders Wijk och Knut Thulin.

Val till pressreferent

Evy Persson

Val av representanter vid Skånes Hembygdsförbunds årsmöte:

Evy Persson, Anna Magnusson och Gunilla Holmberg.

Suppleanter Lars Nilsson och Knut Thulin.

Val till valberedning: Pher Franke (Sammankallande)

Lennart Bengtsson, Göran Håkansson, Karl Erik Blomqvist och

Winnie Friberg.

Till att var för sig teckna föreningens firma utsågs föreningens ordförande och kassör.

Årsmötet beslöt på styrelsens förslag oförändrad medlemsavgift kommande år d.v.s. 50:-kr för enskild medlem och 100:- kr för familj.

Årsmötet informerades om att "Filmdokumentationen av Fleninge Allmänning" är slutförd och Videofilmen kan lånas på föreningens museum. En filmdokumentation om Fleninge by är planerad.

Årsmötet avslutades med att ordföranden avtackade John Friberg och Uno Nilsson och hälsade nya medarbetare välkomna. Tack riktades också till alla övriga medarbetare och sponsorer, varefter årsmötet avslutades med supé och dans.

Styrelsen har under det gångna året haft fem protokollförda sammanträden varav fyra tillsammans med museikommittén.

Hembydsdag anordnades den 14 april, traditionellt med gudstjänst i Fleninge kyrka, därefter kaffe och musikunderhållning i församlingshemmet. Museet hölls därefter öppet och många av de 80 besökarna passade på att göra ett besök där.

Utfärd för föreningens medlemmar och deras familjer ordnades den 25 maj. Första målet i år var Kronetorps mölla där kaffe intogs. Nästa mål var fågestationen i Falsterbo. Tyvärr kunde bussen inte köra fram till fågelstationen, utan en i personalen tog med ett par av morgonens fångade fåglar i ett par tygpåsar och ett par fångstnät till en plats dit bussen kunde köra. Här fick vi höra om arbetet på fågelstationen och vi blev visade hur man ringmärker fåglar mm. Från fåglarna gick färden till hamnen i Skanör, där middag intogs på en restaurang precis vid hamnen. Efter ett besök på bärnstensmuseet i Höllviken gick färden vidare till Börringe, där vårt sena eftermiddagskaffe intogs i "Börringe smedja".

Utfärd för styrelse och museikommitté med familjer gick detta år den 13 juni till Helsingör. Först besöktes Max Gutmans antikvariat, där det finns en matservering i medeltidskällaren. Efter att ha ätit där gjorde vi en stadsvandring med sakkunnig ledning.

Skånes hembygdsförbunds årsmöte hölls i Sibbhult den 16 juni. Fleninge Hembygdsförening representerades av Evy Persson, Gunilla Holmberg och Lars Nilsson.

Mölledagen inföll under det gångna året den 7 juli och då hade föreningen också en välbesökt loppmarknad vid Fleninge Mölla.

Vid vägkyrkan i Fleninge har liksom föregående år föreningen deltagit med utställning av fotografier och textilier från musset.

Föreningen deltog som vanligt i Ödåkradagen detta år den 24 augusti med en utställning av gamla köksföremål.

Under hösten har en film om Fleninge by färdigställts. Åke Fagerberg filmade och Stig Håkansson gjorde en intervju med Erik Johansson, som berättade om gamla Fleninge. Mycket har förändrats i byn, menar Erik Johansson.

Kretsmöte hölls den 17 september i Stenestad och vår förening representerades av Anna Magnusson, Gunilla Holmberg och Lars Nilsson.

Annoserat öppethållande i museet har varit byggedagen och Alla Helgons dag. Dessutom har efter överenskommelse föreningar och skolklasser och ett antal enskilda personer besökt museet.

Belysningen på möllan har varit tänd på kvällarna från den 1 november och beräknas vara tänd till den 1 mars.

Underhållsarbeten och förbättringar fortgår ständigt på föreningens byggnader Reglar och paneler har satts upp på insidan av korsvirkeslängans tak, som nu är helt färdigt.

Ett varmt TACK till alla som gjort arbetsinsatser, till alla sponsorer och till dem som skänkt gåvor eller i övrigt stött föreningen.

STYRELSEN

IN MEMORIAM

Under det gågna året i maj månad nåddes vi av budet, att Uno Nilsson avlidit. Uno ha i många år varit en värdefull medarbetare i Fleninge Släkt och Bygdeförening, alltid villig att hjälpa till. Han var en av dem, som var med och flyttade våra första samlingar från tornmuseet i kyrkan till sina nya platser, när Bygdeföreningen 1970 fick disponera de nuvarande lokalerna. Uno deltog också, när föreningens korsvirkenlänga flyttades från Lantmännens tomt i Fleninge och byggdes upp på museitomten 1973-74. Allt sedan dess har Unos känsla och engagemang för Fleninge museum och mölla följt honom genom årtiondena. Han var ganska tystlåten, men förmågan att lyssna var stor. Han undanbad sig alltid alla uppdrag i såväl styrelse som museikommitté. Inte förrän de sista sjutton åren accepterade han en suppleantplats i kommittén. Vid öppethållande på museet visste vi, att flaggan var hissad och ofta fanns ett fat med Unos hembakade kakor på bordet, när vi andra kom dit. Vid hebyggsdagen försåg han varje år alla bord i församlingsalen med påskliljor från den egna trädgården. Omtänksam och pålitlig fanns Uno i vår gemenskap och saknaden efter honom är stor. Vi är många som haft glädjen att arbeta tillsammans med honom i Flening Släkt- och Bygdeförenings styrelse och museikommitté. Unos minne kommer länge att leva kvar bland oss.

KRÖNIKA 2002.

Under året som gått, har det kanske inte hänt så mycket, men något är väl ändå noterbart. Det som i fjol var osäkert angående golfbanan i Fleninge, ser nu ut att bli en realitet. Planerna är långt framskridna och kostnaderna lär hamna runt 30 miljoners strecket. Förhoppningar finns också på att kunna involvera den gamla gästgivaregården i planerna. Golf lockar som bekant många och att kunna slinka in på "Gästis" efter avverkad runda, tilltalar säkert de flesta. Även chansen att sova över på Motellet kan vara att rekommendera. Fyra villor har under året färdigbyggt i kyrkbyn efter en arkeologisk förundersökning. Några Medeltida fynd kom inte upp i dagen. Rapporten finns att läsa i Bygdemuseet. Uppe på backen har SLL:s silo skattat åt förgängelsen efter 45 års tjänst. I östra delen av byn utökar WBM sina lokaler i vilka Sveriges första Honda MC-Center blomstrar.

Nedanför "Stenstedtabacken" ligger som bekant Ödåkra. Även där har hänt en del under året. Postens omorganisation har medfört, att posthanteringen flyttats från "Tjollen" till annan lokal på Lindaregatan, som ligger på industriområdet. Om denna flyttning råder, liksom allt annat med Posten, delade meningar. De lokaler som Posten för närvarande utnyttjar, är ursprungligen inte avsedda för detta. Enligt närboende är trafiken störande. Centralgatan är postsorteringsställe och därmed livligt trafikerad med såväl lätt som tung trafik. Det nya hyreshuset, som flyttats från Markaryd står färdigbyggt och granne med Posten. Även om det förekom en del skepsis mot bygget, verkar folk tycka, att huset smälter väl in i miljön.

Som de flesta vet, finns i Ödåkra familjeföretaget Tommy Jakobssons Handelsträdgård.

Vad inte många visste, är att här årligen framdrives ca 12000 julstjärnor, 25000 hyacinter och 15000 tulpaner.

Vårtulpanerna uppgår till imponerande 400000!

Något senare kommer utplanteringsblommor, penseér osv till en mängd av ca 250000.

Det är visserligen långt till våren, men blommor lär spira i vanlig ordning!

Rolf Nilsson

Skolbarn på museibesök

Loppmarknad på Mölledagen 2002.

Väder och skörd 2002.

Nyårsnattens rekordkyla, -20° , ersattes på nyårsdagen av mildväder och regn. Detta fortsatte hela januari, typisk skånsk vinter. Samma väder blev det i februari med en och annan solskensdag med minusgrader.

Mars inleddes med lite kyla och snö, men efter några dagar blev det vackert och uppehållsväder nästan hela månaden. Detta innebar att vårbruket kunde inledas i månadskiftet mars-april.

I april kunde vårbruket genomföras utan problem.

I maj fortsatte det för växtligheten gynsamma vädret och även i juni blev det mycket bra väder med värme och ca. 180 mm nederbörd.

Det utmärkta vädret fortsatte även i juli och då kom också den riktiga sommarvärmen med dubb till 30° i slutet av månaden.

Augusti inleddes med några regnskurar men sedan fortsatte det varma och torra vädret och spannmålsskörden kunde påbörjas.

Tröskningen kunde genomföras utan problem i september med en utmärkt kvalitet på spannmålen. I mitten av september kom några regnskurar, vilket var välkommet, då det började bli väl torrt för höstsådden.

I oktober började betskörden. På sina håll var var betorna inte så stora, men sockerhalten hög.

November var också ganska mild och lite regnig med någon frost omkring Mårten. Första halvan av december var ganska lik november med frost och milt väder omväxlande. Sista veckan i december blev det kallt, även om just juldagarna var något milda.

Året avslutades med frost och vackertinterväder men utan snö.

Man kan sammanfatta år 2002: varmt och fuktigt och gynnsamt för växtligheten, t.ex. 180 mm regn i juni. Torrt och varmt och soligt under skörden, vilket innebar hög kvalitet på spannmål och hög sockerhalt på betorna. Endast 27 mm regn i september. Summa regn under året 1.144 mm.

Gunnar Johansson, Evy Persson

Hösten 1957 var silon i Fleninge färdig att användas. Sista veckan i maj 2002 revs den.

Tiden tickar på i Fleninge!

Under sommaren som gått har Sig Håkansson och undertecknad gjort en video-intervju med cykelhandlare Erik Johansson i Fleninge. När Erik berättat om "sitt" Fleninge kan man verkligen känna tidens vingslag.

I samband med våra möten med Erik har vi också passat på att åtgärda det fina gamla uret på kommunalhusets fasad. Nu kan alla förbipasserande kolla in rätt tid. Dag som natt.

Fleninge kommunalhus stod färdigt 1930. Uret som då monterades in i kommunalhusets fasad har följande inskription: "År 1930 skänktes detta ur till Fleninge kommunla-gård av Elna & Bror Hansson i Fleninge".

Under alla dessa år har uret stolt krönt kommunal-huset och bidragit till att skapa status åt byggnaden, som kommunens säte i Fleninge. Det gamla uret har tickat och gått så länge någon sett till att det blivit uppdraget. Men under senare år tycks det gamla uret helt ha fallit i glömska. Ingen har pysslat om urverket.

Visarna har stannat och ständigt pekat på samma tid. Tidens tand har totalt frätt bort alla siffror på urtavlan.

Nattetid har urtavlan varit mörklagd på grund av att belysningen ej fungerat.

Nu är allt fixat!! Urtavlan har fått nya siffror. Bakgrundsbelysningen är reparerad, så även den som nattetid passerar kommunal-huset i Fleninge kan få rätt tid. Varje måndag får urverket ny energi genom att bli uppdraget av den nye "urmaskinisten" Mikael Warenfalk.

Du som i fortsättningen kollar i rätt tid på uret, skänk Mikael en tanke. Det är nämligen Mikael som svarar för att "tiden" nu fortsätter att ticka på i Fleninge by.

Cykelhandlare Erik Johansson ger också genom sin "Fleninge-berättelse" ett intressant perspektiv över hur tiden tickat på i Fleninge. Erik har bott och verkat i Fleninge under nästa ett sekel. I början av förra seklet flyttade familjen Linus Johansson från Ramlösa till Fleninge. Eriks far Linus Johansson var från början bagare, men mjöl-allergi satte stopp för Linus fortsatta karriär i yrket. Istället började familjen Johansson med hönseri och grönsaker. På torget i Helsingborg sålde man höns, ägg och olika grönsaker.

Mitt under brinnande krig satsade Erik på ett eget yrke. Erik blev cykelhandlare i Fleninge. Året var 1943.

Under alla Eriks år som cykelhandlare i Fleninge är det många minnen han bär på.

Några av Eriks starkaste minnen är nog Fleninge-cykeln ”Stella”, mopedens in-tåg, krögarna på Gästis osv. Musikens betydelse för Erik har varit stor genom alla år. Det är många minnen Erik har att berätta om sitt musicerande runt om i bygden.

Fortfarande händer det att Erik sätter sig vid piano och minns tillbaka på tider som flytt.

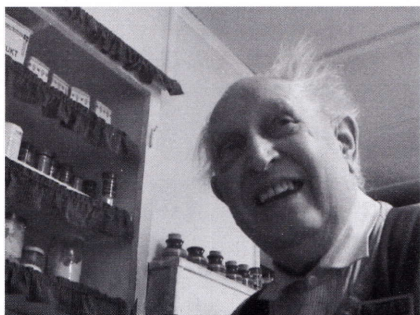
Ett annat glädjeämne för Erik är att få bjuda sina gäster på äkta KOKE-KAFFE. Det kan både Stig och jag intyga. En upplevelse ut över det vanliga.

Du som önskar höra Erik berätta om åren som cykelhandlare i Fleninge kan låna videokassetten på Fleninge Bygde-museum.

Åke Fagerberg

Klockan på kommunalhuset, fungerar.

Kaffekokning pågår.

Erik Johansson och Kjell-Åke Henrysson underhåller.

Trädgårdsskötsel på skolschemat i Fleninge.

För Lärare Malmsten vi i skolträdgård gick
Att jobba med grönsaker och växter vi fick.
Fru "Linus" sålde alsterna uppå stadens torg
För pengarna en resa vi fick till Göteborg.

På många andra resor, vi fick vara me'
Och även till Danmark, vi fick oss bege.
I Zoologiska och Tivoli, där fick vi gå.
Jag tror, att det var nitton hundra tjugotvå (tre)

Här ser du en samling, ifrån denna tid
Vi tar oss en paus ifrån arbetets id.
Men sedan det var, bara sätta igång.
Om än lärarn var sträng, blev ej tiden lång.

De nöjda eleverna på fotot är: Erik Wetterling, Gösta Nilsson, Erik Sonesson,
Helmer Andersson, Thure Johansson, Sven Johansson, Malte Brandt, Erik Nilsson
Bertil Gisslander, Åke Malmsten, Signe Johansson, Greta Bratt, Edla Nilsson,
Greta Johansson, Doris Olsson, Elsa Jönsson, Dagny Karlsson, Vera Nilsson,
Minst var Bertil Malmsten.

(Foto och text hämtat ur arkivet)

Andelstvättstuga i Ödåkra.

Vid ett sommarbesök i Norra Vram ingick besök i en andelstvättstuga. Byken stod och kokte med bubblande sodalut, som påminde om barndomens små tvättstugor. Vad vi inte fick se, var "filebrädorna" och "klappeträna" och inget heller av blåfrusna fingrar, som i höst, vinter och vår sköljde tvätten flera gånger.

Riktigt så var det inte, när Axel Nilsson från Fleninge inbjöd till "Diskussionsmöte i frågan om andelstvättstuga i Ödåkra den 3/6 1946." Stor menighet hade mött upp. Det otäcka kriget var slut och nya djärva förhoppningar knöts till framtiden. Frågorna gällde maskinell tvättning. Klappträt skulle hängas på väggen. Snart visade det sig att "någon" hade hört att maskintvätt slet hårt på lakan och dylikt. Hemkonsumenten Birgit Allde'n var inbjuden och hon hade helt annan uppfattning om stortvätt och maskiner.

Diskussionen blev livlig och någon menade, att som det var, hade en tvätterska lika styvt arbete som en skogsarbetare. Viktigt var att tvättstugan blev lagom stor efter behovet och att en person valdes till föreståndare. Det fanns goda erfarenheter från andra platser framhöll konsumenten. Bäst var att driva inrättningen som inlämnings-tvätt.

Husmödrarna uppmanades till att teckna andelar. Disponent Stenberg, som var närvarande, lovade att faktapapper och ritningar skulle vara tillgängliga på hans kontor. Han tyckte, att det var på tiden, att husmödrarna blev befriade från slitet med tvätt i hemmen. En interim styrelse (tillfällig) med en representant från Fleninge och fem välkända personer från Ödåkra med Axel Nilsson som ordförande. Listor lades ut för teckning, men av någon anledning stannade ärendet där. Ingen av de personer, som ingick i styrelsen, finns idag att fråga. Troligen köpte en av de närvarande en egen tvättmaskin och alla frågor bordlades.

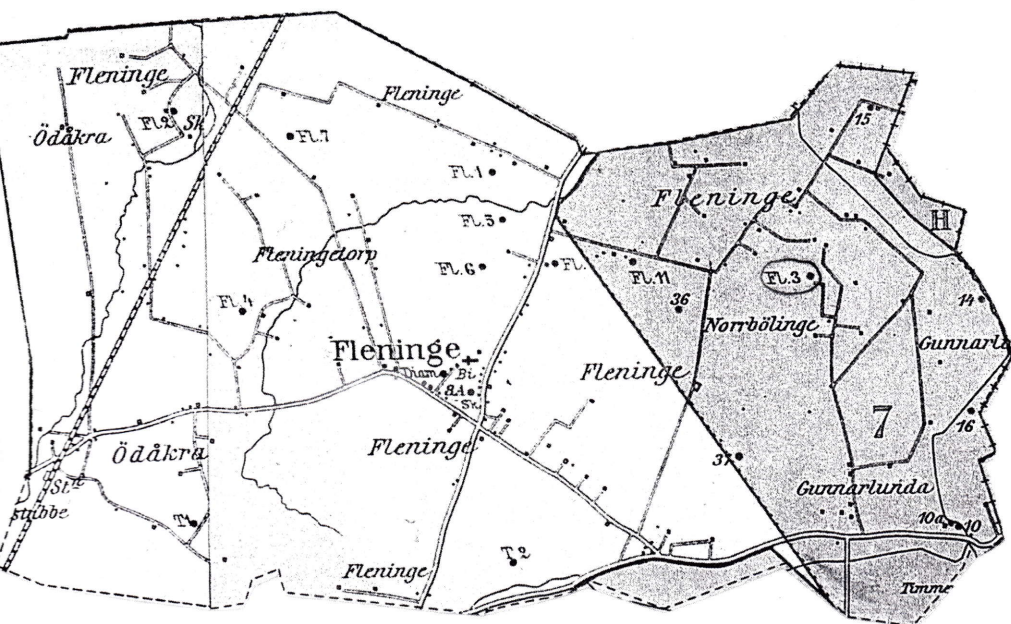
Knut Thulin

Vintertid måste man ofta hugga en vak isen. Det var så kallt att kläderna som vi lappade frös ihop och vi såg ut som isstolar. Så bar det då iväg hem den långa vägen, frusna, isiga och gråtfärdiga, men ykas skulle det, så klagar en torparflicka om tjänade på en bondgård år 1905. Det

Prospektering efter Stenkol i Fleninge socken

1909 års karta grundad på 1872 års karta. Fl = "Fleninge Kulselskaps" borrhning.

Under 1870-talet var det speciellt livligt i Fleninge socken och spekulationerna var många. Bormaskiner var igång och man spekulerade om hur tjocka stenkolflötserna var. Berggrunden under oss är ju sandsten med kolflötser och lerlager från rät-lias tid, som bildats för 175 miljoner år sedan. Här vandrade då dinosaurier omkring bland bl.a trädorbunkarna. Avtrycken efter dem hittar man i sandstenen och stenkolen.

Första upptäckten av stenkol i Sverige gjordes i början av 1600-talet av några skottar vid Tinkarpsbacken i Helsingborg. På den långsluttande havsbotten nära stranden fann de ett kollager. Det tillvaratogs, men något gruvarbete kom inte igång förrän några danskar bl.a. Krabbe och Kraft bildade ett gruvbolag år 1650 för att gräva fram kol på Pålshö ägor. Bolaget upphörde 1663. Grevinnan de la Gardie lät bryta stenkol i Tinkarpsbacken för kol till Kullens fyr. Under 1700-talet bröt man kol i Vallåkra och Bosarp bl.a. med en produktion av 488000 tunnor under femtio års brytning. I Höganäs letade man efter stenkärlslera och upptäckte stenkolen år 1796 och därmed var gruvarbetet igång 1797. Kolbrytningen fick fart i hela NV Skåne.

Kanske fanns de mäktigaste kolflötserna i Fleninge ? År 1871 gjordes de första djupborrningarna i socknen. Det började med greve Taubes två borrhål i sydvästra och södra delen av socknen. Resultatet blev magert. Endast i T2 fanns två flötser 39 cm mäktiga Strax väster om kyrkan borrhade ett engelskt bolag genom hela lagerserien -143 meter utan att någon kol påträffades. I borrhålet 8A 100 meter därifrån borrhade Skromberga bolaget utan att finna någon kol.

Ett danskt konsortium hade för avsikt att bilda ett stenkolsverk: "Fleninge Kulvaerk" och bil

dade ett bolag "Fleninge Kulselskab". De hade inmutnings –och- kolbrytningsrätten till socknens norra hälft ca 980 hektar. Det hela startade 1873 med översten i danska ingenjörs kåren W. Thulstrups överinseende. Borrhålens läge är markerade på vidstående karta med Fl. I borrhål Fl 1 fann man 8 st. kollager, varav ett var 51 cm tjockt. I borrhål Fl 2 vid Skoggömmaregården fanns fem kollager varav ett 54 cm mäktigt, men i borrhål Fl 3 i Norrbölinge hittades de tjockaste flötsarna 27, 36,15 och 65 cm mäktiga. Borrandet och letandet i socknen fortsatte till 1875. Bolaget beslöt att avsänka ett schakt vid Fl 3 i Norrbölinge. Maskiner och vattenpumpar för gruvanläggningen beställdes från England. Förväntningarna och iveren att sätta igång var starka. Schaktavsänkningen sattes igång innan utrustningen från England hade anlänt. Men – man tvingades avbryta arbetet redan vid 15 meters djup p.g.a. stark vattentillströmning i de kvartära sand och grusavlagringarna. Icke ens sedan maskiner och pumpar blivit installerade och igångsatta i november 1875 kunde schaktningen normalt fortgå. Flytsanden gjorde, att pumparna kom i olag. Även schaktet blev obrukbart. Ett nytt schakt påbörjades invid det första, men även detta kom ej längre än till 15 meter. De anslagna medlen –90 000 kr- var förbrukade. Arbetet avstannade och Thulstrup lämnade besviken sin befattning och reste med familjen hem till Köpenhamn i sällskap med schaktmästaren och hans familj . De hade alla varit bosatta på Sturelund och Fleninge 20. En ny schaktmästare erbjöd sig att för 9000 kr sänka ett nytt schakt. Han nådde dock ej längre än 15 m. Den danske ingenjören Hein tillkallades att leda arbetet. En ny pump plus en lokomobil anskaffades och uppställdes. En spåntvägg byggdes i schaktet för att hindra sanden. Men ack nej –Schaktets övre del satte sig eller sprängdes sönder och marken runt om började sjunka in. Man fruktade, att maskinskorstenen skulle falla och schaktet störta samman. Arbetet upphörde. Något ytterliggare schaktsänkingsförsök gjordes ej och år 1878 upphörde "Fleninge Kulselskab". Några plåster på sårn blev det från försäljning av använt tegel. Carl Larsson var bland dem, som hade användning för gult tegel till utbyggnad av sitt stall på Fleninge 20.

Gunilla Holmberg

Museibyggnaden – f.d. Fattighuset i Fleninge –150 år..

Det är i år 150 år sedan 16 personer fick flytta in i det nybyggda fattighuset, som donerats av Sone Karsson.

De flyttade i sitt elände från det gamla fattighuset, som var i undermåligt skick och skulle rivas. Äldst var en kvinna på 87 år och yngst en flicka på 4 år. Hennes troliga lekkamrat på sex år hade avlidit i juni samma år. Endast tre män 45, 47 och 51 år gamla var bland de inflyttande. Resten var kvinnor mellan 17 och 74 år. I husförhållningarna kan man läsa

kommentarer som svagsint ,krympling, utfattig om de fattiga. Det var en veklig välgärning, att dessa människor fick ett bättre boende. I Fleninge boken finns en utförlig beskrivning om fattigvården i socknen och på Landsarkivet i Lund finns sockenstämmoprotokollen att läsa.

Gunilla Holmberg

Blickar tillbaka.

År 2002 är det 26 år sedan Ödåkras i särklass största arbetsgivare slog igen grindarna för gott.

Jag tänker på Vin & Spritcentralen, som i folkmun kallas "Spritran". Fabriken byggdes och startades åren 1896-1899, dvs strax före sekelskiftet. Under sin storhetstid hade ca 120 personer sin försörjning där. Man skall ha i åtanke, att Ödåkra var ett relativt litet samhälle på den tiden. Det var närvaron av "Spritran", som gjorde att byn började att växa.

Det började så smått med det som kom att kallas "Epadalén". Där fick arbetare och tjänstemän köpa tomter till förmånliga priser, och kunde därför bygga sina egna hus, som inte behövde bli så dyra. Det byggdes också ett hyreshus, kallat stora huset, som på den tiden var ett under av moderniteter. Tillgång till bad en gång i veckan i källaren var inte alla förunnat!

Man skall ha i åminnelse, att på den tiden var det mycket få, som kom i åtnjutande av detta, plus att det fanns toalett inomhus. Det fanns en lägenhet, som var utrustad med ett särskilt badrum, men denna var givetvis reserverad för tjänstemännen. Man ska veta att det var stor klasskillnad på fabriken. Innan huset byggdes, var här endast brukad åkermark.

Tack vare den driftige disponent Stenberg, kom så småningom ett eget elverk, iordningställda gator, idrottsplatsen Toftavallen, m.m. Själva fabriken var en tungarbetad arbetsplats, med enbart manuell hantering av alla produkter (Den första trucken kom 1945!). På den tiden såg man mellan fingrarna om folk tog sig "en lille en" under arbetstid. Men efterhand som det installerades mer avancerade maskiner, blev kontrollen lite strängare. Men enligt hörsägen hände inget speciellt om man kunde hålla sig synbarligen nykter tills man passerat grindarna.

Det installerades en s.k. stickprovskontroll, som man var tvungen att passera. Lyste röd lampa blev vederbörande oundvikligen ordentligt visiterad. Det ryktas också, att ingen förnuftig människa gick hem med "unikan" och en tom termos! Detta skulle säkert kallas löneförmån idag. Mellan 20 och 25 sorters sprit, vin och likörer framställdes. Storsäljaren, efter Renat var faktiskt den, som idag för en tynande tillvaro, nämligen Ödåkra Taffel. All sprit distribuerades med 4 egna bilar, plus inhyrda åkare, samt järnväg. Det kan noteras att bilarna även servade större restauranger med "dricka". Fabriken var en mycket attraktiv arbetsplats. Detta bevisas av, att många stannade där hela sitt yrkesverksamma liv. Fabriken var i mångt och mycket en föregångare på den sociala sidan. Man tog mycket väl hand om

sina anställda. Fabriken var t.ex. en av de första i landet att införa en s.k. sjuklön. Ett barnbidrag utgick också till de arbetare, som hade många barn att försörja. Man skall ha i åminnelse, att detta var långt innan det allmänna barnbidraget var infört och lagstadgat. Subventionerad lunch i egen matsal fanns långt innan detta var allmänt vedertaget. Tyvärr var fabriken en mycket segregerad arbetsplats. Tjänstemän och arbetare åt i separata matsalar, s.k. "mässar". Bara en sådan sak som toaletterna. På tjänstemännens stod Herrar och Damer, medan det på arbetarnas toalett stod Män och Kvinnor.

Arbetsplatsolyckorna var få och kunde utan undantag hänföras till det alltmer uppskruvade tempot, som krävdes med åren, samt den alltmer utbredda mekaniseringen. På det hela taget var "Spritan" en mycket bra arbetsplats för de flesta. Detta visar den mycket låga personalomsättningen. Det var också mycket attraktivt för skollediga ungdomar, att få sommarjobba på fabriken. För att avsluta, kan man säga, att utan "Spritan" med god ledning, hade inte Ödåkra varit det samhälle det är idag.

Rolf Nilsson

Spritcentralen i Ödåkra

Däck — Fälgar — Hjulinställningar Däckförvaring

När pris och kvalitet är avgörande

-DÄCK-MARKNADEN

DJURHAGSHUS 042-20 48 60

BÅSTAD 0431-733 50

Välkomna!

Vi kan mest om hus, djur och trädgård.

Kom till Granngården när du behöver det bästa för att renovera ditt hus, sköta om och glädjas tillsammans med dina djur eller njuta av växtkraften i din trädgård.

Vi har odlat grödor, byggt på våra gårdar och vårdat djur sedan urminnes tider. Det har gett oss massor av värdefull kunskap.

Varmt välkommen.

GRANNGÅRDEN

FLENINGE, 042-20 58 40, öppet: vard 8-18, lörd 9-13 • www.granngarden.se

Fleninge Jakt & Fritid.

Vi har det mesta inom kläder
och utrustning för jägaren.
Du hittar dessutom massor av
Engelska och Österrikiska
dam – och herrkläder.
Välkommen !

Sofi o. Magnus

Öppettider: Mån.- Fred. 11-18.
Lörd. 10-14
Tel. 042-20 24 00.

"Jag hinner inte till banken."
"Jag gör mina ärenden
hemifrån."

Via Internet eller telefon.

www.foreningssparbanken.se

KALLELSE

FLENINGE SLÄKT OCH BYGDEFÖRENING

kallar härmed till ordinarie **ÅRSMÖTE** i Strövelstorps
bygdegård lördagen den 1 mars kl 18.00

Stadseenliga ärenden.

Efter årsmötet supé med dans. Lars Bondesson spelar till 24.00

Anmälan till supén senast den 22 feb. per tel 042-20 42 37

eller 042-20 43 68

Begränsat deltagarantal till supén.

Obs! Årsmötet kl 18.00

STYRELSEN

HEMBYGDSDAG

anordnas söndagen den 6 april med Gudstjänst i

Fleninge Kyrka kl 13.30. Därefter kaffe och underhållning i

Församlingshemmet.

Museet hålles öppet efter kaffet.

Allmänheten hälsas välkommen!

UTFÄRD

Den årliga utfärden för medlemmar och deras
familjer äger rum lördagen den 24 maj 2003.

HELDAGSUTFLYKT.

Buss från Centralgatan 08.45 och Fleninge församlingshem kl 09.00

Anmälan om deltagande per tel 042-20 43 95

MEDLEMSAVGIFT: 50:- per person, 100:- per familj

POSTGIRONUMMER: 7 61 30-4

FLENINGE SLÄKT- OCH BYGDEFÖRENING